

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Nacka kommuns arbete
med att säkerställa att utbildningen vilar på
vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i
grundskolan**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Nacka kommun avseende kvaliteten i huvudmannens arbete med att säkerställa att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I detta beslut granskas Nacka kommuns ansvarstagande för grundskolan.

I granskningen ingår följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i huvudmannens skolor?
2. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen?
3. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av varje frågeställning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: låg utsträckning, flera delar och hög utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Nacka kommun i följande utsträckning:

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer *i hög utsträckning* att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbetet med att tillvarata och utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer *i hög utsträckning* att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår *i hög utsträckning* ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Inom detta område bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete ut mot rektorer och skolor. Det handlar om kvaliteten i hur huvudmannen organiserar för att skolorna ska ha tillgång till vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet samt om de roller och funktioner som stödjer detta arbete. I detta ingår även huvudmannens strukturer för samverkan mellan rektorer, med andra huvudmän och med lärosäten. Vidare ingår en bedömning av hur huvudmannen följer upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer *i hög utsträckning* att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation.

Organisation och ansvarsfördelning kring arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen har skapat en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet som i huvudsak är känd och används i skolverksamheterna. Produktionsdirektören ansvarar för att verksamheten vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och har en strategisk ledningsgrupp som består av rektorer för de sju rektorsområdena, samt verksamhetschef för barn- och elevhälsa och verksamhetschef för verksamhetsflödet. Det finns i organisationen också utbildningsstrateger som har ett uttalat ansvar att samordna och leda arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt en samordnande teamledare för utbildningsstrategerna. Rektorerna och biträdande rektorer har ett uttalat uppdrag att leda arbetet i rektorsområdena och på skolenheterna utifrån vetenskaplig grund och

beprövad erfarenhet. Huvudmannens förväntningar på att all personal ska arbeta med vetenskaplig grund görs tydliga bland annat genom att det i intervjuer inför nyanställning ingår frågor om forskningslitteracitet. I Nacka kommun beslutar huvudmannen centralt om samtliga insatser i grundskoleorganisationen. Exempel på sådana insatser är ett läsfrämjande utvecklingsarbete inom grundskolans alla årskurser och en matematikinsats som är särskilt inriktad mot de lägre årskurserna. Sedan många år pågår även ett arbete med naturvetenskap och teknik för alla (NTA) och ett arbete med hållbar utveckling (PEAK), som samtliga grundskoleenheter deltar i. Insatserna samordnas och leds av utbildningsstrategerna. För insatserna finns också lärare med särskilda uppdrag att leda det operativa arbetet, både som förstelärare och processledare. Några har del i tjänst som används centralt, men är också verksamma lärare på skolenheterna. I uppdragsbeskrivningar för förstelärare och lönekriterier för lärare framgår att lärarna har ansvar för att bedriva sitt arbete utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är också en tydlig del i meriteringen till försteläraryuppgifterna, genom att de sökande ska kunna beskriva hur de som lärare arbetar utifrån just vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare finns inom huvudmannens organisation en tydlig struktur och systematik för att bedriva kollegialt lärande och skapa förutsättningar för att utveckla och tillvarata beprövad erfarenhet. Det gäller så väl på övergripande nivå som lokalt på skolenheterna.

Tillgängliggörande av forskning och beprövad erfarenhet

Huvudmannen bevakar och inhämtar på flera sätt forskning som är relevant för arbetet på skolenheterna och har ett medvetet arbete när det gäller att sprida forskning och beprövad erfarenhet i organisationen. Arbetet med att bevaka och tillgängliggöra forskning och beprövad erfarenhet bedrivs på flera nivåer i organisationen. Utbildningsstrategerna har ett särskilt uppdrag att bevaka aktuell forskning inom för huvudmannen relevanta områden och att på olika sätt stödja skolororganisationen i arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. De inhämtar kunskap om aktuell forskning genom de olika utvecklingsprojekt som huvudmannen bedriver tillsammans med lärosäten, genom den samverkansplattform för skolutveckling som huvudmannen ingår i, samt genom det medlemsägda fristående forskningsinstitut som huvudmannen är medlem i. Utöver detta prenumererar både produktionsdirektör, utbildningsstrateger, rektorer och lärare med utvecklingsansvar på olika typer av nyhetsbrev från lärosäten, skolmyndigheter och fackförbund. Huvudmannen förmedlar informationen vidare ut i organisationen genom bland annat lättåtkomlig information på kommunens hemsida, men även genom att ett nyhetsbrev varje vecka går ut till all personal. I nyhetsbreven beskrivs arbetet i olika nätverk som

arbetar med övergripande skolutvecklingsprojekt och nyheter från skolmyndigheter, omvärldsbevakning och ny forskning presenteras. Utbildningsstrategerna är även behjälpliga och finns tillgängliga om rektorer eller övrig personal efterfrågar forskning kring specifika frågor som rör aspekter av ledarskap eller ämnesdidaktik och liknande.

Samverkan med lärosäten, andra huvudmän och mellan skolor

Huvudmannen samverkar regelbundet med lärosäten och andra huvudmän, samt organiserar samverkan mellan skolenheter i den egna organisationen, för att utveckla utbildningen utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Samverkan med lärosäten sker på olika sätt, utifrån identifierade behov i verksamheten. För utveckling av undervisningen driver Nacka kommun tillsammans med andra skolhuvudmän och ett lärosäte exempelvis en samverkansplattform. Inom ramen för plattformen anordnas konferenser och nätverk organiseras för lärare som bedriver praktisknära forskning. Inom ramen för ULF (Utbildning, Lärande, Forskning) samverkar huvudmannen också med ett antal lärosäten i syfte att verka för praktisknära forskning och stärka utbildningens vetenskapliga grund. I ett av rektorsområdena har man i samarbete med ett lärosäte skapat ett lokalt forskningscentrum där lärare har möjlighet att genomföra praktisknära forskning och skriva artiklar om detta, vilka granskas av vetenskapliga experter och publiceras i olika forum. Vidare är huvudmannen medlem i ett fristående forskningsinstitut, vilket möjliggör för personal i verksamheten att delta i forskningsprojekt i samverkan med personal från andra verksamheter och lärosäten. Huvudmannen samverkar även med ett antal utländska universitet. Inom arbetet med VFU (Verksamhetsförlagd utbildning för lärarstuderande) finns också möjligheter till samverkan med lärosäten, vilket bland annat kan innebära att personal deltar i seminarier och föreläsningar. Utöver detta har huvudmannen samverkan med andra skolhuvudmän i specifika frågor och personal i verksamheten deltar i olika typer av nätverk för olika professioner och roller, som exempelvis nätverk för NTA-utbildare och nätverk för kemididaktiker. Utbildningsstrateger deltar i forskningsprojekt finansierade av Skolforskningsinstitutet. Huvudmannen har också organiserat verksamheten på ett sådant sätt att rektorerna har ett tätt samarbete, både med varandra och med utbildningsstrateger och produktionsdirektör. Huvudmannen uppmuntrar och initierar även samverkan mellan skolor, bland annat genom Nacka kommuns så kallade lärarakademi vars uttalade fokus är att leda det pedagogiska uppdraget och säkerställa att det vilar på vetenskaplig grund. Lärarakademin ska fungera som ett forskningscentrum för samverkan och utbyte av ämnesdidaktisk forskning. Genom de olika samverkansformerna skapar huvudmannen förutsättningar för diskussioner i olika konstellationer och sammanhang

som tydligt bygger på och relaterar till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen.

Uppföljning av vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen

Huvudmannen följer systematiskt och kontinuerligt på flera sätt upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I det systematiska kvalitetsarbetet ingår att på olika nivåer dokumentera och beskriva utvecklingsinsatser och kollegialt lärande, vilket också innebär att beskriva val av metoder och vilken vetenskaplig grund arbetet vilar på. Huvudmannen följer, via utbildningsstrategerna och rektorerna, upp hur arbetet på vetenskaplig grund fortlöper på skolenheterna och i olika insatser och projekt. Uppföljningen sker både skriftligt, genom det systematiska kvalitetsarbetet, men också i strukturerade dialoger som huvudmannen har med skolledare, utbildningsstrateger och annan ansvarig personal. Dessa underlag ligger till grund för att säkerställa att det finns förutsättningar för arbetet samt för att identifiera eventuella behov av utvecklingsinsatser, men också för att tillvarata erfarenheter i verksamheterna.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbetet med att säkerställa att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen

Här bedöms kvaliteten i huvudmannens arbetsprocesser för att skolpersonalens erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas så att de blir beprövade. Detta i syfte att utbildningen ska kunna vila på beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer i *hög utsträckning* att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation.

Arbetet för att utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen har på olika nivåer i sin organisation skapat en systematik i hur personalens praktiska erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas

till beprövad erfarenhet. Det finns flera olika forum där personalen arbetar strukturerat med att pröva arbetssätt, dela, dokumentera och kritiskt granska erfarenheter för att vidareutveckla sina gemensamma kunskaper över tid. Bland annat genomför lärare på flera skolor olika typer av "learning-studies" exempelvis i matematik, där en förändring genomfördes som testades, omprövades, diskuterades och testades igen. Det ledde till att arbetet spreds i en öppen föreläsning där en läromedelsförfattare också höll i en diskussionspanel. I NTA och PEAK-nätverken utvecklas beprövad erfarenhet på liknande sätt och arbetet dokumenteras och görs tillgängligt digitalt för all personal i verksamheten. Utöver detta finns lärarakademin där lärare i samarbete med ett universitet forskar i sin egen undervisning, likt det som sker inom ramen för den tidigare beskrivna samverkansplattformen, men detta arbete bygger mer på vad lärarna vill utveckla i sin undervisning. Lärarna utformar då undersökningar och tittar på tidigare forskning. De genomför sin undersökning, testar en metod, ett arbetssätt eller ett innehåll, de intervjuar elever och andra och skriver sedan en artikel som granskas på universitetet. Vidare genomför alla skolledare, både rektorer och biträdande rektorer, en pedagogisk ledarskapsutbildning. I den utbildningen ingår reflekterande samtal, litteraturläsning och samtal i grupper med ledare från kommunens alla skolformer. Deltagarna ska också skriva reflekterande texter som delas och diskuteras i grupperna. Centralt för organisationen med att tillvarata beprövad erfarenhet är huvudmannens struktur med det Nacka kommun valt att kalla "Våga göra-våga dela", vilket innebär att all personal uppmuntras att pröva nya arbetssätt och dela med sig av beprövad erfarenhet i olika forum. Exempelvis arrangerar huvudmannen en mässa för alla anställda där alla skolenheter deltar och sprider goda exempel på utvecklingsarbeten genom montrar, seminarier och föreläsningar. På hemsidan finns även digitala föreläsningar med lärare som delar med sig av beprövad erfarenhet från olika typer av utvecklingsprojekt som kan handla om allt från ämnesövergripande programmering till animerade serier i engelskundervisningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Inom området bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete för att säkerställa att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens egna analyser och beslut om insatser för att utveckla utbildningen. Detta omfattar huvudmannens arbete med att granska, värdera och diskutera forskning och beprövad erfarenhet i syfte att ge valda insatser en bred vetenskaplig förankring.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår i *hög utsträckning* ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation.

Arbetet med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannens arbete med att utveckla utbildningen bygger på ett systematiskt arbete med att söka och använda vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet. Huvudmannen har ett kritiskt förhållningssätt både i sitt arbete med att identifiera behov i verksamheten och i beslut om insatser. De utvecklingsinsatser som huvudmannen väljer utgår från ett brett underlag som tas fram i det systematiska kvalitetsarbetet. Identifierade utvecklingsbehov och insatser för att möta dessa förankrar och diskuterar huvudmannen tillsammans med rektorerna. Huvudmannen ser till att det finns en vetenskaplig förankring i beslut om insatser genom att produktionsdirektören begär in underlag inför sådana beslut. Underlagen tas fram av utbildningsstrategerna som sammanställer vad exempelvis Skolforskningsinstitutet och olika forskare har kommit fram till inom aktuella områden. Huvudmannen söker också aktivt stöd av extern expertis inom för utvecklingsarbetet relevanta områden. Ett tydligt exempel på huvudmannens kritiska förhållningssätt är att rektorer, utbildningsstrateger och produktionsdirektör diskuterat litteratur som ska användas i ett utvecklingsarbete och att det i samband med det uppstod ett samtal om vilken vetenskaplig nivå som krävs för att de ska kunna använda ett underlag. De diskuterade och resonerade om forskningsinramningen tillsammans och hade även kontakt med en etablerad forskare på området för att kunna ta ställning. Ett annat exempel är huvudmannens vägledning för arbetet med läs- och skrivutveckling. I den beskrivs hur lärare ska

arbeta hela vägen från förskoleklass till gymnasiet. Vägledningen innehåller konkreta tips om vidare läsning och tar upp forskning om olika metoder. Där beskrivs också varför huvudmannen har valt olika metoder och det finns fotnoter för att läsaren ska kunna följa vilken forskning som metoderna bygger på. Vidare framkommer det i intervjuerna att huvudmannen och rektorerna nås av mycket reklam om olika föreläsare, litteratur och arrangemang och att huvudmannen motar bort sådant som de upplever inte håller tillräcklig kvalitet eller är relevant.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Anna Sundman Marknäs

Föredragande

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria B. Stiegsdotter deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

Enligt 1 kap. 5 § tredje stycket skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I 1 kap 3 § skollagen definieras begreppet utbildning som verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av första stycket 4 kap. 4 § skollagen framgår att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen även ska genomföras på förskole- och skolenhetsnivå. Av andra stycket framgår att kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Av tredje stycket framgår att rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Enligt 4 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten.

Förarbeten

Av prop. 2009/10:165. s. 223-224 framgår bl.a. följande.

De nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet.

Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund.

Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Av prop. 2009/10:165. s. 633 framgår bland annat följande.

Utbildning är det mest grundläggande begreppet i såväl 1985 års skollag som i denna skollag. Termen beskriver all den verksamhet som omfattas av de övergripande målen i skolförfattningarna. I 1985 års lag finns dock inte någon uttrycklig definition. Med utbildning avses i den nya skollagen utöver undervisningen i princip all verksamhet, både i den inre och yttre miljön, som anordnas av huvudmannen och vanligtvis äger rum under skoldagen. Härigenom kommer t.ex. den verksamhet som sker under skolmåltider och på skolgården under raster att omfattas av definitionen. Även "externa" verksamheter som lägerskolor, studiebesök etc. innefattas i begreppet utbildning.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Nacka kommun den 30 september och 2 oktober 2025. Digital intervju genomfördes den 30 september. Besöket genomfördes av utredarna Maria B. Stiegsdotter och Anna Sundman Marknäs. Vid intervjuerna den 2 oktober deltog även Marie Axelsson.

Nacka kommun har 22 grundskoleenheter med sammanlagt cirka 9160 elever i årskurserna 1-9.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En digital gruppintervju med lärare/personal med utvecklingsansvar
- En gruppintervju med rektorer
- Två gruppintervjuer på huvudmannanivå
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen och dess skolenheter.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras vårterminen 2026.